

OIKEUSMINISTERIÖ

**Oikeusministeriön tulostavoitteet ja
voimavarat vuodelle 2016
kaudella 2016–2019**

SISÄLLYS

1	Strateginen kehys	2
1.1	Oikeusministeriön toiminta-ajatus ja tehtävät	2
1.2	Toimintaympäristön muutokset	4
1.3	Suunnittelukauden prioriteetit	6
2	Tulosopimus vuodelle 2016 kaudella	7
2016–2019		7
2.1	Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet	7
2.1.1	Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Kansalaiset osallistuvat ja vaikuttavat valmisteluun ja päätöksentekoon. Julkinen hallinto on avoin ja herättää luottamusta	8
2.1.2	Oikeusjärjestelmä muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden, joka tukee ennakoitavuutta ja yhdenvertaisuutta. Lainsäädäntö on selkeää	9
2.1.3	Lainsäädäntö mahdollistaa kansalaisten toiminnan ja valinnan vapauden ja siten lisää toimeliaisuutta ja hyvinvointia	9
2.1.4	Heikomman osapuolen suojasta huolehditaan	10
2.1.5	Oikeusturva toteutuu käytännössä	11
2.1.6	Sähköinen asiointi ja palvelut ovat asiakaslähtöisiä	12
2.1.7	Rikosvastuu toteutuu tehokkaasti. Rikollisuus ja sen haitat vähenevät, turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät	13
2.2	Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet	14
2.2.1	Valtioneuvostossa noudatetaan hyvän lainvalmistelun menettelytapoja	14
2.2.2	Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista	15
2.2.3	Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa	16
2.2.4	Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan ja yhteisiä alustoja hyödynnetään	16
2.2.5	Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan	17
2.2.6	Hallinnonalan sisäinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen lisäävät toiminnan vaikuttavuutta	18
2.3	Henkilöstötavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet	19
2.4	Talouteen liittyvät tavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet	20
2.4.1	Toiminnan strategisuus vahvistuu uudistuneen tulosohjausmallin myötä	20
2.4.2	Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteensovitettu strategisten linjausten pohjalta	21
2.4.3	Toiminta on kustannustehokasta	21
2.4.4	Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa kehittämisen	22
2.5	Muut tavoitteet	22
3	Voimavarat	23
3.1	Henkilöstömäärä ja määrärahat kehyskaudella	23
4	Seuranta ja arviointi	26

Oikeusministeriön osastojen ja erillisyksiköiden vuosien 2016–2019 tulostavoitteista ja voimavaroista on sovittu kansliapäällikön, osastojen ja erillisyksiköiden välisissä neuvotteluissa seuraavaa.

1 Strateginen kehys

Yhteiskunnallisen perustehtävänsä täyttämiseksi oikeusministeriö noudattaa korkeaa eettistä tasoa ja valtionhallinnon arvoja, jotka rakentuvat demokraattisen oikeusvaltion ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvopohjalle. Valtionhallinnon yhteiset arvot ovat *toiminnan tuloksellisuus, avoimuus, laatu ja vahva asiantuntemus, luottamus, palveluperiaate, puolueettomuus ja riippumattomuus, tasa-arvo* sekä *vasuullisuus*.

1.1 Oikeusministeriön toiminta-ajatus ja tehtävät

Oikeusministeriö luo toiminta-ajatuksensa mukaisesti osana valtioneuvostoa oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikkaa ja ohjaa hallinnonalaansa. Ministeriön pysyvä perustehtävä on määritelty lainsäädännössä. Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston (LAVO) tehtävänä on edistää oikeusministeriön tavoitteiden ja toiminta-ajatuksen toteutumista lainsäädännön keinoin. Lainvalmistelu on yksi ministeriön päätehtävistä. Lainvalmistelijat vastaavat hankkeiden koko elinkaaresta hankkeen esivalmistelusta aina uudistuksen toimeenpanovaiheeseen liittyvään koulutukseen ja seurantaan asti. Kansallisten hankkeiden lisäksi huomattavan osan osaston työpanoksesta vie Euroopan unionin (EU) piirissä tapahtuva lainsäädäntöyhteistyö samoin kuin muu kansainvälinen yhteistyö. Ministeriön ja osaston omien hankkeiden lisäksi lainvalmisteluosasto osallistuu merkittävässä määrin muiden ministeriöiden hankkeiden valmisteluun sekä vastaa valtioneuvoston lainvalmistelun yleisestä kehittämisestä, ohjaamisesta ja neuvonnasta. Yksi tärkeä toimintamuoto on lausuntojen antaminen muiden ministeriöiden säädösehdotuksista. EU-oikeudellista neuvontaa annetaan yleisten kansainvälisten ja EU-asioiden yksiköstä, joka myös avustaa ministeriön johtoa EU- ja kansainvälisessä toiminnassa. Osaston laintarkastusyksikkö tarkastaa ministeriöissä valmistellut lakiehdotukset sekä muut kuin yleiseltä merkitykseltään vähäiset asetusehdotukset.

Oikeushallinto-osasto (OHO) vastaa osaltaan oikeusturvapolitiikan kehittämisestä ja strategisesta suunnittelusta. Osaston vastuulle kuuluu tuomioistuinten, oikeusaputoimen, yleisen edunvalvonnan, kuluttajariitalautakunnan, konkurssiasiamiehen sekä Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) viranomaistehtävien tulohjaus-tehtävät ja toimintaedellytyksistä huolehtiminen (toiminnan ja organisaatioiden rakenteet, työnantaja- ja henkilöstöhallinto, tehtäväalueen toimitilat ja vuokrasopimukset sekä virastojen henkilöstön ammatillinen täydennyskoulutus), ulosottolaitoksen toimintaedellytyksistä ja Valtakunnanvoudinviraston tulohjauksesta huolehtiminen sekä toiminnan strateginen suunnittelu ja ohjaus. Oikeushallinto-osasto osallistuu myös talousarvioesityksen laatimiseen oman hallinnonalansa osalta. Lisäksi osasto vastaa toimialueensa säädösvalmistelusta. Osasto huolehtii eräiden nimittämisasioiden esittelystä valtioneuvoston yleisistunnossa sekä tuomarinvalinta- ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan toimintaedellytyksistä. Oikeushallinto-osasto osallistuu toimialaansa liittyviin ministeriöiden ja muiden yhteistyötahojen välisiin kansallisiin yhteistyöhankkeisiin sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisessä oikeudenhoidossa osasto seuraa kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä koskevia sopimuksia ja säädöksiä ja hoitaa niiden perusteella ministeriölle keskusviranomaisena kuuluvat tehtävät. Kansainvälisen oikeudenhoidon yksikkö ohjaa ja kouluttaa hallinnonalan virastoja sekä tukee niitä päivittäisessä oikeusapuasiakirjojen valmistelussa. Osasto kehittää ja yhteensovittaa hallinnonalan osallistumista siviilikriisinhallintaan. Osasto tilaa toimialaansa koskevat toimialariippuvaiset ict-palvelut Oikeusrekisterikeskukselta ja tekee vuosittain sektorikohtaiset palvelusopimukset tämän kanssa sekä osallistuu Palkeiden kanssa tehtävien palvelusopimusten valmisteluun.

Kriminaalipoliittisen osaston (KPO) tehtävänä on kriminaalipolitiikan ja rikosentorjunnan strateginen suunnittelu ja kehittäminen mukaan lukien rikosentorjuntaneuvoston sihteeristölle kuuluvat tehtävät, uhrin aseman kehittäminen ja korruption vastainen toiminta. Osasto vastaa rikosseuraamusjärjestelmän kehittämisestä ja siihen liittyvästä lainvalmistelusta, Rikosseuraamuslaitoksen ja syyttäjälaitoksen toiminnan ohjauksesta sekä toimintaedellytyksistä, niitä koskevan lainsäädännön valmistelusta sekä lainsäädännön toimeenpanon seurannasta. Osaston vastuulle kuuluvat myös toimialaan liittyvä kansainvälinen yhteistyö sekä oikeuspoliittisen tutkimuksen yhteensovittaminen.

Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö (DKY) vastaa kansalaisvaikuttamisen edistämistehtävistä, vaalilain, puoluelain ja kielilain mukaan ministeriölle kuuluvista tehtävistä, huolehtii perusoikeuspolitiikan suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan liittyvistä tehtävistä sekä saamelaiden kulttuuri- itsehallinnosta ja saamelaisasioiden yhteensovittamisesta. Vuoden 2015 alusta lukien uuden yhdenvertaisuuslain mukaiset yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämisen valtakunnalliset ja kansainväliset tehtävät mukaan luettuna niihin liittyvät hankkeet sekä etnisten suhteiden neuvottelukunta siirtyivät sisäministeriöstä oikeusministeriön demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikköön. Lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle ja yksikön tulohajaukseen siirtyivät yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu ja lapsiasiavaltuutettu sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta.

Hallintoyksikkö (HALY) huolehtii ministeriön henkilöstöhallinnosta ja muusta hallinnosta, joka ei kuulu ministeriön muille osastoille ja yksiköille tai valtioneuvoston hallintoyksikölle 1.3.2015 lukien, sekä eräistä erillistehtävistä kuten armahdusasioista, Suomen säädöskokoelmasta ja sähköisestä säädöstietopankista. Johdon tuki toimii ministeriön ylimmän johdon apuna strategisessa valmistelussa, ministeriön johtamisjärjestelmien kehittämisessä sekä vastaa ylimmän johdon kokousten valmistelusta ja sihteeritehtävistä.

Talouslyksikkö (TALY) huolehtii hallinnonalan toiminnan ja talouden yleisistä ohjaus-, raportointi- ja kehittämistehtävistä, joista yksi keskeisimmistä on valtion talousarvioesityksen valmistelu hallinnonalan osalta.

Viestintäyksikkö (VY) vastaa oikeusministeriön ulkoisesta viestinnästä ja sen kehittämisestä. Viestinnän tehtävänä on tukea ministeriön toimintaa sekä edistää oikeuspolitiikan tavoitteiden toteutumista.

Tietohallintoyksikkö (THY) toimii oikeusministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan johtamisen ja kehittämisen tukena sekä vastaa yhteisistä tietotekniikan palveluista. Yksikkö huolehtii Oikeusrekisterikeskuksen tulohajauksen koordinoinnista ja tietojärjestelmätoimintoja koskevista tulohajaustehtävistä sekä hallinnonalan toimialariippumattomien tietoteknisten palveluiden tilaamisesta.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö (STY) tukee ministeriön johtoa sisäisen valvonnan kehittämisessä ja riskienhallinnan koordinaatiossa sekä tuottaa arviointitietoa hallinnonalan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

1.2 Toimintaympäristön muutokset

Demokraattisen oikeusvaltion tunnusmerkki on oikeusvarmuus, joka rakentuu kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perustumisesta säädettyihin lakeihin, riippumattomien tuomioistuimien perustelluista ratkaisuksista sekä yhdenvertaisesta pääsystä oikeuksiin ja asemasta lain edessä. Oikeusministeriön ja sen hallinnonalan tehtävät kuuluvat valtion ydinalueelle. Toimintaympäristön muutokset edellyttävät, että myös näitä tehtäviä arvioidaan uudelleen kuitenkin vaarantamatta oikeusvaltiota ja oikeusturvan toteutumista.

Valtion talous kärsii tällä hetkellä hitaasta kasvusta, tuotantorakenteen muutoksesta sekä väestön ikääntymisestä. Tätä julkisen talouden kestävyysvajetta pyritään paikkaamaan kestävyyttä parantavilla rakenneratkaisulla, kuten uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne ja karsimalla kuntien tehtäviä ja velvoitteita. Yleinen heikko taloudellinen tilanne on voimakkain myös oikeusministeriön ja sen hallinnonalan kaikkien sektoreiden toimintaan lähivuosina vaikuttava muutostekijä.

Edelleen hallinnonalan eri sektoreiden toimintaan vaikuttavat seuraavalla nelivuotiskaudella käynnissä oleva suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistyminen ja monikulttuuristuminen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä EU-oikeuden merkityksen lisääntyminen, sovellettavien oikeuslähteiden monimuotoistuminen ja käsiteltävien oikeussuhteiden monimutkaistuminen. Muutostekijät vaikuttavat suoraan oikeudenhoidon eri sektoreilla käsiteltävien asioiden määrään, palvelun, mukaan lukien tulkki- ja käännöspalvelut, tarpeeseen ja toiminnan kustannuksiin sekä vaadittavaan asiantuntemukseen.

Euroopan turvapaikanhakijakriisin johdosta turvapaikkaa hakevien määrä on myös Suomessa kasvanut räjähdysmäisesti. Maahantulijoiden määrän ja kokonaistilanteen kehittymisen arviointi keskipitkällä aikavälillä on vielä vaikeaa, mutta turvapaikka-asiamäärät tulevat lisääntymään merkittävästi niin oikeusavussa kuin Helsingin hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessakin. On tärkeää huolehtia turvapaikanhakijoiden yhdenvertaisuuden toteutumisesta.

Kireä taloustilanne ei poista julkisen vallan vastuuta siitä, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Hallinnonalan eri sektoreilla tarvitaankin merkittävää toiminnan tehostamista ja laajoja rakenteellisia uudistuksia, jotta oikeusvaltio voidaan säilyttää. Oikeusministeriön hallinnonalalla on siirrytty valtiovarainministeriön tulosohtauksen kehittämishankkeen linjausten mukaiseen monivuotiseen tulosohtausmalliin vuoden 2015 aikana. Ministeriön ja hallinnonalan tulossopimukset on ensimmäistä kertaa laadittu siten, että tavoitteet asetetaan tulevalle nelivuotiskaudelle. Tulosohtaus muuttuu näin entistä strategisempaan suuntaan ja samalla pyritään lisäämään pitkäjänteisyyttä toiminnan ja talouden yhteensovittamisessa.

Oikeusministeriön hallinnonalalla toimintaa uudistetaan ict:n avulla. Hallinnonalalla on käynnissä ja käynnistymässä laajoja tietojärjestelmien kehittämishankkeita, jotka valmisteluvaiheessa sitovat voimavaroja, mutta valmistuttuaan tehostavat huomattavasti toimintaa. Näissä uudistuksissa onnistuminen on toiminnan kannalta tärkeää.

Yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen, syvenevä kahtiajakautuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille. Kasvat erot voivat myös olla haaste kansanvallan ja perusoikeuksien toteutumiselle. Muutoksessa on entistäkin tärkeämpää huolehtia oikeusjärjestelmän selkeydestä, tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta sekä kansalaisten osallistumismuotojen monipuolisuudesta ja heikommissa asemassa olevien suojasta. Yritystoiminnassa kansainvälistyminen koskee enenevässä määrin myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Lainsäädäntöratkaisuilta edellytetäänkin nyt monella sektorilla ennakkoluulotonta ja innovatiivista uutta ajattelua.

Oikeusministeriön ja sen hallinnonalan toiminta on lähes täysin riippuvainen toimivista tietoliikenneyhteyksistä. Tulevaisuuden uhkakuvat liittyvät tietotekniikan nopeaan kehitykseen ja lisääntyvään riippuvuuteen

ulkopuolisista palveluntoimittajista. Digitalisoituminen tuo myös uudenlaisia uhkia verkon kautta tehtävien rikosten yleistyessä.

Toimintaympäristössä on myös paineita kohti kovenevia arvoja kriminaalipolitiikan taustalla. Toisaalta on havaittavissa ilmiö, jossa rikosoikeudellisia ratkaisuja tehdään puhtaasti fiskaalisilla perusteilla ilman aitoa kriminaalipoliittista pohdintaa. Nämä muutostekijät yhdessä aiheuttavat haasteita toiminnan suunnittelulle kovempien arvojen kasvattaessa kustannuksia samaan aikaan lisääntyvien säästövaatimusten kanssa. Tällöin riskinä on lainsäädäntöratkaisujen epäjohtonmukaisuus ja eriarvoisuuden lisääntyminen.

Suomen rikollisuustilanne on pysynyt viime vuosina vakaana ja kaikkien rikosten väkilukuun suhteutettu määrä on kansainvälisesti vertaillen alhainen. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tietoon tulleiden rikosten määrissä ei tapahtunut vuonna 2014 suuria muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Netissä tapahtuvien petosten sekä maksuvälinepetosten määrä on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvussa. Kansalaisten eriarvoistuminen, yhteiskunnan kahtiajakautuminen ja syrjäytyminen kuitenkin lisäävät rikollisuutta ja turvattomuutta. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvun johdosta on varauduttava myös mahdollisesti lisääntyvään rasistiseen rikollisuuteen ja radikalisoitumiseen, harmaan talouden kasvuun ja syrjäytymiseen.

Suomessa vankiluku, yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä ja tilastoidun rikollisuuden määrä ovat kaikki laskussa. Tämä vallitseva kriminaalipoliittinen kehitys on eurooppalaisittain ainutlaatuinen. Kehitys on hillinnyt merkittävästi rangaistusten täytäntöönpanon kustannusten kasvua. Samanaikaisesti rikosten uusiminen on vähentynyt. Vireillä on kuitenkin seuraamusjärjestelmän kehittämiseen liittyviä lainsäädäntöhankkeita, joiden johdosta on varauduttava vankiluvun kasvuun.

Ministeriön ja hallinnonalan henkilöstön riittävyyden ja ammattitaidon ylläpitämisen kannalta on lähivuosina varauduttava suunnitelmallisesti henkilöstön ikääntymiseen ja vaihtuvuuteen. Suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle riskinä on kokemukseen perustuvan osaamisen katoaminen, ellei tähän kiinnitetä erityistä huomiota. Toimitilojen kehittämisellä parannetaan kustannustehokkuutta ja edistetään parempia työsuorituksia. Uudet tilaratkaisut edellyttävät onnistuakseen henkilöstön osallistumista, toimintatavoista sopimista ja uusien tapojen opettelua.

Valtioneuvoston hallintoyksikkö aloitti toimintansa 1.3.2015. Yhteistoiminta VNHYn kanssa hallinnollisissa tehtävissä on monilta osin vielä täsmentymätöntä ja vastuunjaossa epäselvyyksiä. Osa aikaisemmista hallintotehtävistä on jäänyt ministeriöön, vaikka niihin käytetyt resurssit siirtyivät uuteen organisaatioon.

1.3 Suunnittelukauden prioriteetit

Vahvistaakseen oikeusministeriön yhteisten tavoitteiden toteutumista ministeriö on määritellyt tärkeimmät hankkeet vuosille 2016–2019. Nämä hankkeet koskevat horisontaalisesti koko ministeriön hallinnonalaa ja toteuttavat hallinnonalan strategiakartan tavoitteita. Ne myös liittyvät kiinteästi hallitusohjelman toimintasuunnitelman kivijalkaan. Valinnassa on kiinnitetty huomiota hallinnonalan toimintaympäristön muutostekijöihin. Hankkeet nostetaan sekä tulostavoiteasiakirjaan että hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmaan, minkä lisäksi niiden toimeenpano aikataulutetaan ja vastuutetaan. Toimeenpanoa myös seurataan säännöllisesti.

1. Oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano (LAVO, OHO, KPO, THY), erityisesti
 - Rakenneuudistukset ml. tuomioistuinhallinnon kehittäminen (OHO, LAVO)
 - Hallinnon muutoksenhaun kehittäminen laajentamalla oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmä uusiin asiaryhmiin yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa (LAVO)
 - Oikeusavun kokonaissuunnitelma (OHO)
2. Turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostaminen hallinnonalalla (OHO, LAVO, KPO, THY)
3. Muiden ministeriöiden avustaminen perus- ja ihmisoikeuksista johtuvien vaatimusten huomioon ottamisessa näiden lainvalmisteluhankkeissa (LAVO, DKY)
4. Oikeusministeriön hallinnonalan toimintaa kehittävät ja tuottavuutta parantavat tietojärjestelmä-hankkeet ja niitä tukevat yhteiset kehittämiskohteet
 - Syyttäjien ja yleisten tuomioistuinten aineistopankkihanke (AIPA) (OHO, THY)
 - Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähanke (Roti) (KPO, THY)
 - Hallinto- ja erityistuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentaationhallintajärjestelmähanke (HAIPA) (OHO, THY)
 - Ulosottotoimen rakenneuudistuksen ICT-hanke (URA-ICT) (OHO, THY)
 - Toimisto- ja viestintäjärjestelmien valtavirtaistamishanke (THY)
 - Hankkeiden yhteentoimivuuden ja kustannustehokkuuden varmistaminen arkkitehtuurityöllä sekä yhteisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöllä; hankkeiden tietohallinnollinen tukeminen; hankkeiden säännöllinen arviointi riskienhallinnan näkökulmasta (THY)

Lisäksi eri hankkeiden valmistelun yhteydessä pyritään parantamaan tietojenvaihtoa ja yhteistyötä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa (osastot ja erillisyyksiköt). Erityisesti tällaisia hankkeita ovat

- Turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostaminen (OHO, LAVO, KPO, THY)
- Rikosprosessin tehostaminen ja nopeuttaminen (poliisi-syyttäjä-tuomioistuimet -ketju) (KPO, LAVO)
- Vankien sosiaali- ja terveydenhuolto sote-uudistuksessa (KPO)
- Vankien koulutusjärjestelmän kehittäminen (KPO)
- Lausuntopalvelun käyttöönotto (DKY)

2 Tulossopimus vuodelle 2016 kaudella 2016–2019

Oikeusministeriön tulostavoiteasiakirja koostuu oikeusministeriön hallinnonalan strategiakartan mukaisista yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista, toiminnallista tuloksellisuustavoitteista, henkilöstötavoitteista ja talouteen liittyvistä tavoitteista sekä niitä koskevista tärkeimmistä toimenpiteistä. Lisäksi asiakirjaan on kirjattu vuoden 2016 talousarvioehdotuksen mukaiset tavoitteet sekä eräät muut keskeiset toimenpiteet.

Oikeusministeriön ehdotuksessa hallinnonalan vuoden 2016 talousarvioesitykseksi on tavoitteiden esittämistä muuttanut hallinnonalan strategiakartan pohjalta. Strategiakartan mukaiset hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet on esitetty talousarvioehdotuksen pääluokkaperusteluissa. Näiden tavoitteiden saavuttamista tukevat tärkeimmät toimenpiteet sisältyvät lukuperusteluihin. Tässä asiakirjassa ne esitetään laatikossa kunkin tavoitteen alla. Henkilöstöä ja taloutta koskevia strategiakarttojen mukaiset tavoitteet sekä niiden saavuttamista tukevat toimenpiteet eivät sellaisenaan sisälly talousarvioehdotukseen.

2.1 Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Oikeusministeriön hallinnonalan keskeiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat seuraavat.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet (ASIAKAS, KANSALAINEN)

Perus- ja ihmisoi-
keudet toteutuvat.
Kansalaiset osallis-
tuvat ja vaikutta-
vat valmisteluun ja
päättöksentekoon.
Julkinen hallinto
on avoin ja herät-
tää luottamusta

Oikeusjärjestel-
mä muodostaa
johdonmukaisen
kokonaisuuden,
joka tukee enna-
koitavuutta ja
yhdenvertaisuut-
ta. Lainsäädäntö
on selkeää

Lainsäädäntö
mahdollistaa
kansalaisten
toiminnan ja
valinnan vapau-
den ja siten lisää
toimeliaisuutta ja
hyvinvointia

Heikkomman
osapuolen
suojasta huo-
lehditaan

Oikeusturva
toteutuu käy-
tännössä

Sähköinen asioin-
ti ja palvelut ovat
asiakaslähtöisiä

Rikosvastuu toteu-
tuu tehokkaasti.
Rikollisuus ja sen
haitat vähenevät,
turvallisuus ja sen
tunne lisääntyvät

Vaikuttavuustavoitteet sekä toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet on esitetty jäljempänä lihavoidulla tekstillä. Niiden saavuttamista tukevat toimenpiteet on sisennetty ja numeroitu. Toimenpiteen toteutumisesta pääasiallisesti vastaavat osastot ja erillisyyksiköt on merkitty toimenpiteen jälkeen sulkuihin.

2.1.1 Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Kansalaiset osallistuvat ja vaikuttavat valmisteluun ja päätöksentekoon. Julkinen hallinto on avoin ja herättää luottamusta

- Huolehditaan siitä, että lait valmistellaan perustuslain mukaisiksi
- Laaditaan perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma
- Laaditaan demokratiapoliittinen toimintaohjelma
- Toteutetaan Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistus
- Osallistutaan kansalaisyhteiskunnan ja vapaaehtoistyön toimintaedellytysten kehittämiseen
- Jatketaan kansalliskielistrategian toimeenpanoa
- Saamen kielilain uudistustarpeet selvitetään. Kerätään tietoa viittomakielilain soveltamisesta (TAE 2016)
- Vaalien osalta valmistaudutaan toteuttamaan lainsäädännön ja vaalijärjestelmän kehittämishankkeita esimerkiksi nettiäänestystä kunnallisissa kansanäänestyksissä koskevan koikeilun toteuttamiseksi sitä koskevien linjausten pohjalta (TAE 2016)
- Tuotetaan aineistoa yhdenvertaisuuslain soveltamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen (TAE 2016)

1. Avustetaan muita ministeriöitä perus- ja ihmisoikeuksista johtuvien vaatimusten huomioon ottamiseksi ministeriöiden lainvalmisteluhankkeissa (LAVO, DKY)
2. Jatketaan valmistelua luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa koskevan perustuslakisääntelyn tarkistamiseksi. Asiaa valmistelevaan asetetun työryhmän tulee saada työnsä päätökseen 30.9.2016 mennessä. Työryhmä tekee työtä asian parlamentaarista valmisteluvaihetta varten (LAVO)
3. Jatketaan valmistelua EU:n tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanemiseksi tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2018 (LAVO)
4. Jatketaan työtä Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmän nykyaikaistamiseksi. Asiaa valmistelevaan asetetun komitean tulee saada hallituksen esityksen muotoon laadittu loppumietintö valmiiksi 30.4.2017 mennessä (LAVO)
5. Laaditaan perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma tälle hallituskaudelle niin, että luonnos on valmis vuoden 2016 loppuun mennessä. Osana suunnitelmaa kehitetään perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia sekä ihmisoikeuskasvatusta ja -koulutusta (DKY)
6. Laaditaan demokratiapoliittinen toimintaohjelma niin, että luonnos on valmis vuoden 2016 loppuun mennessä (DKY)
7. Käynnistetään uusi vapaaehtoistoiminnan koordinaatio vuoden 2016 aikana (DKY)
8. Asetetaan uusi Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta vuoden 2016 loppupuolella (DKY)
9. Jatketaan kansalliskielistrategian toimeenpanoa ja valmistellaan konkreettinen toimintasuunnitelma vuoden 2016 alkupuolella (DKY)

10. Saamen kielilain uudistustarpeet selvitetään ja edistetään pohjoismaisen saamelaisopimuksen valmistumista vuoden 2016 aikana. Kerätään tietoa viittomakielilain soveltamisesta (DKY)
11. Valmistellaan vuoden 2016 aikana itsehallintoalueista (SOTE) johtuvat muutokset vaali- ja puoluelainsäädäntöön. Muutetaan vaalitietojärjestelmää vastaavasti. Valmistaudutaan myös toteuttamaan lainsäädännön ja vaalijärjestelmän kehittämishankkeita, esimerkiksi vuodesta 2017 alkaen nettiäänestystä kunnallisissa kansanäänestyksissä koskevan kokeilun toteuttamiseksi sitä koskevien linjausten pohjalta (DKY)
12. Tuotetaan aineistoa uuden yhdenvertaisuuslain soveltamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen erityisesti kasvaneen maahanmuuton näkökulmasta. Ministeriön yhdistetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistuu vuoden 2016 alussa (DKY, HALY)
13. Valmistellaan viestinnän strategiset linjaukset vuonna 2016 ja parannetaan viestinnän vaikuttavuutta ja suunnitelmallisuutta linjausten mukaisesti vuosina 2017–2019 (VY, osastot)

2.1.2 Oikeusjärjestelmä muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden, joka tukee ennakoitavuutta ja yhdenvertaisuutta. Lainsäädäntö on selkeää

- Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan lakitekniseltä kannalta
- Osallistutaan lainvalmistelutyön osaamisen parantamiseen ja lakien vaikutusarviointien arviointilautakunnan perustamiseen

1. Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan lakitekniseltä kannalta (LAVO)
2. Osallistutaan lainvalmistelutyön osaamisen parantamiseen tuottamalla koulutusta ja ohjeistusta ministeriöiden lainvalmistelun tueksi. Edistetään valtioneuvostossa yhteisten menettelytapojen ja työvälineiden käyttöä lainvalmistelun suunnittelussa, johtamisessa ja seurannassa (LAVO)

2.1.3 Lainsäädäntö mahdollistaa kansalaisten toiminnan ja valinnan vapauden ja siten lisää toimeliaisuutta ja hyvinvointia

- Osallistutaan säädösten sujuvoittamistyöhön ja perataan säädökset, jotka eniten haittaavat kansalaisten arkea ja yritystoimintaa
- Sujuvoitetaan asunto-osakeyhtiön päätöksentekoa peruskorjaus-, esteettömyys- ja täydennysrakentamisessa
- Arvioidaan lunastuskorvauksen määrittämisestä koskevan lainsäädännön kattavuus ja yhtenäistämistarve

1. Jatketaan osakeyhtiölain muutostarpeiden selvittämistä tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (LAVO)

2. Arvioidaan erityisesti purkavana lisärakentamisena toteutettavan täydennysrakentamisen osalta mahdollisuuksia lieventää asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätöksenteon yksimielisyysvaatimusta 2/3:n määränemmistövaatimukseksi tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (LAVO)
3. Arvioidaan lunastuslain mukaisen lunastuskorvauksen määräämistä koskevan lainsäädännön kattavuus ja yhtenäistämistarve vuonna 2016 (LAVO)
4. Jatketaan vesilain käyttöoikeussääntelyn uudistamista tavoitteena antaa hallituksen esitys syksyllä 2016 (LAVO)
5. Jatketaan nimilainsäädännön uudistamista tavoitteena antaa hallituksen esitys 2017 (LAVO)
6. Arvioidaan konkurssilain toimivuutta tavoitteena yksinkertaistaa konkurssimenettelyä tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (LAVO)

2.1.4 Heikkomman osapuolen suojasta huolehditaan

- Tehdään lapsen huolto- ja tapaamisoikeuslainsäädännön uudistus
- Parannetaan rikoksen uhrin asemaa rikosprosessissa
- Rikoksen uhreille tarjottavat tukipalvelut järjestetään uhridirektiivin edellyttämällä tavalla yhteistyössä sosiaali- ja terveyshallinnon ja palveluita tuottavien järjestöjen kanssa. Palvelutuo-
tannon rahoittamiseksi otetaan käyttöön rikosuhrimaksu ja kehitetään siihen liittyvää valtion-
avustusjärjestelmää (TAE 2016)

1. Tehdään lapsen huolto- ja tapaamisoikeuslainsäädännön uudistus tavoitteena antaa hallituksen esitys syksyllä 2017 (LAVO)
2. Pannaan täytäntöön asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista annettu direktiivi tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
3. Kehitetään kuluttaja-asiamiehen keinovalikoimaa tavoitteena antaa hallituksen esitys syksyllä 2016 (LAVO)
4. Jatketaan rikoksen uhrin aseman parantamista rikosprosessissa saattamalla rikosuhridirektiivin velvoitteet voimaan vuonna 2016 (LAVO, OHO, KPO)
5. Turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostamiseksi parannetaan oikeusavun resursseja sekä selvitetään hakijoiden oikeusturva huomioden oikeusavustajiin ja palkkioihin liittyviä kysymyksiä ja muutetaan tarvittaessa lainsäädäntöä yhteistyössä sisäministeriön kanssa vuoden 2016 aikana. Tuetaan oikeusavun lisärekrytointeja (OHO)
6. Käynnistetään koulutus ja valmistellaan ehdotukset uhrin tarpeet huomioon ottavista hyvistä käytännöistä rikosprosessissa vuonna 2017. Otetaan käyttöön rikosuhrimaksu ja kehitetään siihen liittyvää valtionavustusjärjestelmää. (KPO)

2.1.5 Oikeusturva toteutuu käytännössä

- Kehitetään prosessioikeudellista sääntelyä Oikeudenhoidon uudistamisohjelman mukaisesti
- Laajennetaan hallinnollisten sanktioiden käyttöalaa ja selkiytetään sääntelyä
- Keskitetään summaaristen riita-asioiden käsittely
- Oikeusavun kokonaissuunnitelmaa toteutetaan laadittavan toimenpideohjelman mukaisesti
- Ryhdytään toimenpiteisiin turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostamiseksi

1. Jatketaan yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa työtä hallinnon muutoksenhaun kehittämiseksi laajentamalla oikaisuvaatimus- ja valituslupajärjestelmiä uusiin asiaryhmiin kehyskaudella (LAVO)
2. Jatketaan valmistelua oikeudenkäyntimenettelyä hallintoasioissa koskevan sääntelyn uudistamiseksi täsmällisemmäksi ja informatiivisemmaksi. Tavoitteena on korvata nykyinen hallintolainkäyttölaki uudella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Tavoitteena on antaa asiasta hallituksen esitys syksyllä 2017 (LAVO)
3. Jatketaan rikosprosessin keventämistä koskevan sääntelyn kehittämistä arviomuistiosta saadun palautteen pohjalta tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (LAVO, KPO)
4. Selvitetään hallinnollisten sanktioiden käyttöalan laajentamista kehyskaudella (LAVO)
5. Laaditaan oikeusavun kokonaissuunnitelman toimenpideohjelma alkuvuonna 2016 (OHO)
6. Oikeusavun kokonaissuunnitelman toteuttaminen aloitetaan monipuolistamalla oikeudellisen neuvonnan muotoja (chat-pilotointi muutamissa oikeusaputoimistoissa keväällä 2016) ja ryhtymällä kehittämään asianajotyön asiakirjapohjia ja toimintatapoja vuoden 2016 aikana (OHO)
7. Yleisen edunvalvonnan prosesseja kehitetään parhaiden käytäntöjen mukaisiksi (yleisen edunvalvonnan käsikirja keväällä 2016 ja yleisen edunvalvonnan laadun arvioinnin aloittaminen syksyllä 2016) (OHO)
8. Turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostamiseksi tuomioistuimissa vahvistetaan Helsingin hallinto-oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta sekä selvitetään useita lainsäädäntö- ja menettelyjen tehostamistoimenpiteitä tavoitteena laatia selvitykset ja saattaa tarvittavat säännökset voimaan alkuvuodesta 2016 (OHO, LAVO)
9. Oikeudenhoidon uudistamisohjelman ja sen keskeisten hankkeiden viestintä toteutetaan koordinoidusti (VY)

2.1.6 Sähköinen asiointi ja palvelut ovat asiakaslähtöisiä

- Luodaan kokonaisarkkitehtuuri, jolle asiointipalvelut perustuvat
- Kehitetään sähköisiä demokratiapalveluita ja seurataan niiden toimivuutta
- Laajennetaan etäpalvelua oikeusavussa ja edunvalvonnassa
- Valmistellaan ja otetaan käyttöön AIPA ja HAIPA

1. Laaditaan menetelmät ja tekniset edellytykset yhtenäisten sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseksi kehyskaudella (THY)
2. Edistetään kiinteistökiinnityksissä sähköisten panttikirjojen käyttöä tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
3. Yksinkertaistetaan toimimattomien yhdistysten rekisteristä poistamisen edellytyksiä yhdistysrekisterin ajantasaisuuden parantamiseksi tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
4. Valmistellaan hallituksen esitys internetissä julkaistavasta maksukyvyyttömyysmenettelyrekisteristä siten, että laki voidaan saattaa voimaan vuonna 2018 (LAVO, OHO)
5. Toteutetaan oikeusaputoimistojen etäpalveluprojektin (2014–2015) jatkotoimenpiteet oikeusaputoimistoissa alkuvuodesta 2016 (OHO)
6. Valmistellaan ja otetaan käyttöön syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten asian- ja dokumentinhallinnan kehittämishanke (AIPA) tavoitteena ottaa järjestelmä kokonaisuudessaan käyttöön vuonna 2018 (OHO, THY, KPO)
7. Valmistellaan ja otetaan käyttöön hallintotuomioistuinten asiakirjahallinnan, raportoinnin ja sähköisen asioinnin hanke (HAIPA) tavoitteena ottaa järjestelmä käyttöön vuonna 2020 (OHO, THY)
8. Valmistellaan ja otetaan vuoden 2016 aikana käyttöön hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmä HILDA (OHO, KPO, THY)
9. Järjestetään AIPAn 0-vaiheen käyttöönottoon liittyvä toiminnanmuutoksen ja järjestelmän käyttöönottoon liittyvä kouluttajavalmennus ja valtakunnallinen koulutus hankkeen käyttöönottoaikataulun mukaisessa tahdissa vuosien 2016–2017 aikana (OHO)
10. Valmistellaan ja otetaan vuoden 2016 aikana käyttöön tuomareiden, esittelijöiden ja tuomioistuinten asiantuntijajäsenten sekä lautamiesten sivutoimi- ja sidonnaisuusrekisteri (OHO, THY)
11. Kehitetään sähköisiä demokratiapalveluita ja seurataan niiden toimivuutta. Vuoden 2016 aikana kehitetään erityisesti lausuntopalvelua ja tuetaan sen käyttöönottoa (DKY)
12. Päivitetään vuoden 2016 aikana tietohallintolinjaukset ja hallinnonalan digitalisaatiosuunnitelma JulkICT:n strategian ja hallitusohjelman digitalisaatitavoitteiden pohjalta (THY)

2.1.7 Rikosvastuu toteutuu tehokkaasti. Rikollisuus ja sen haitat vähenevät, turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät

- Laaditaan rikosentorjuntaohjelma ja korruption vastainen strategia
- Harmaan talouden toiminta tunnistetaan ja sitä torjutaan yhdessä muiden viranomaisten kanssa
- Valmistellaan tutkintavankeutta ja sen vaihtoehtoja koskeva lainsäädäntö
- Paikallista rikosentorjuntaa ja asuinalueiden turvallisuutta kehitetään. Asuinalueiden turvallisuuden ja viihtyisyyden parantamiseksi edistetään asukkaiden osallisuutta ja kansalaisvaikuttamista (TAE 2016)
- Rikoksen uhreille tarjottavat tukipalvelut järjestetään uhridirektiivin edellyttämällä tavalla yhteistyössä sosiaali- ja terveyshallinnon ja palveluita tuottavien järjestöjen kanssa. Palvelutuotannon rahoittamiseksi otetaan käyttöön rikosuhrimaksu ja kehitetään siihen liittyvää valtionavustusjärjestelmää (TAE 2016)
- Korkean uusimisriskin omaavien vankien vapauttamismenettelyä kehitetään. Poikkihallinnollista yhteistyötä lisätään rangaistusta suorittavien normaalipalveluihin pääsyn tehostamiseksi (TAE 2016)
- Tehostetaan rikoshyödyn menettämistä koskevaa lainsäädäntöä (TAE 2016)

1. Tehostetaan rikoshyödyn menettämistä koskevaa lainsäädäntöä tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
2. Kriminalisoidaan matkustaminen terroristisessa tarkoituksessa tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
3. Korotetaan rikesakkoja ja päiväsakkoja tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2016 (LAVO)
4. Tarkistetaan lahjusrikoksia koskevaa lainsäädäntöä tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
5. Laaditaan uusi rikosentorjuntaohjelma keväällä 2016 (KPO)
6. Valmistellaan ehdotus korruption vastaiseksi strategiaksi vuonna 2016 (KPO)
7. Rangaistusten ennalta estävyyden vaikutuksen tehostamiseksi ja lisäämiseksi ryhdytään korvaaviin toimenpiteisiin erityisesti toistuviin rikoksiin syyllistyvien osalta (riihipöytäkirja 2015). Vuonna 2016 käynnistetään rikosentorjuntahanke erityisesti näpistysrikollisuuden ennalta ehkäisemiseksi (KPO)
8. Valmistellaan lainsäädäntö, joka mahdollistaa matkustuskiellon sähköisen valvonnan ja muiden tutkintavankeuden vaihtoehtojen käyttämisen tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2016 (KPO)
9. Korkean uusimisriskin omaavien vankien vapauttamismenettelyä kehitetään. Valmistellaan koko rangaistusta suorittavien vapautumisen jälkeistä valvontaa koskeva lainsäädäntö tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2016 (KPO)
10. Tarkistetaan ensikertalaisuussäännöksiä tavoitteena antaa mahdollinen hallituksen esitys vuonna 2017 (KPO)

11. Selvitetään ehdollisen vankeusrangaistuksen tehostamismahdollisuudet laajentamalla oheisseuraamusten käyttöalaa tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (KPO)
12. Teetetään tutkimus, jonka tarkoituksena on selvittää yleistä oikeustajua ja näkemyksiä erilaisista seuraamusvaihtoehdoista. Tutkimus valmistuu syksyllä 2017 (KPO)
13. Toteutetaan vankien taloudellisia etuuksia koskeva uudistus tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2016 (KPO)

2.2 Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Oikeusministeriön hallinnonalan keskeiset toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet ovat seuraavat:

Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet (PROSESSIT, ORGANISAATIO, JOHTAMINEN, INFRA)

Valtioneuvostossa noudatetaan hyvän lainvalmistelun menettelytapoja

Organisaatiorakenne ja toimitilaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista

Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa

Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan ja yhteisiä alustoja hyödynnetään

Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan

Hallinnonalan sisäinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen lisäävät toiminnan vaikuttavuutta

2.2.1 Valtioneuvostossa noudatetaan hyvän lainvalmistelun menettelytapoja

- Uudistetaan kuulemisohjeet, HELO-ohjeet ja vaikutusarviointi-ohjeet

1. Uudistetaan hallituksen esitysten laatimisohjeet ja pidetään muutenkin lainvalmistelun ohjeistuksia ajan tasalla. Järjestetään koulutusta uudesta kuulemisohjeesta ja lausuntopalvelu.fi:stä vuoden 2016 aikana (LAVO, DKY)
2. Selvitetään vuoden 2016 aikana oikeusministeriön ja muiden ministeriöiden rooli lainvalmistelun koulutuksessa sekä muita mahdollisia tapoja parantaa sitä (LAVO)
3. Edistetään hyvien lainvalmistelukäytäntöjen leviämistä lainvalmistelun kehittämisen yhteistyöryhmän välityksellä. Työryhmässä seurataan lainvalmistelun ohjeiden noudattamista (LAVO)

2.2.2 Organisaatiorakenne ja toimitilaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista

- Suunnitellaan 2020-luvun tuomioistuinhallinto ja -organisaatio ja jatketaan rakenneuudistuksia
- Uudistetaan syyttäjälaitoksen organisaatiorakenne
- Uudistetaan oikeusaputoimistojen organisaatiorakenne
- Toteutetaan ulosoton rakenneuudistus (URA)
- Uudistetaan Rikosseuraamuslaitoksen laitostanta

1. Käräjäoikeusverkoston jatkokehittämistä ja summaaristen asioiden keskittämistä valmistellaan tulevien linjausten mukaisesti tavoitteena saattaa uudistus voimaan vuoden 2018 aikana (OHO)
2. Tuomioistuinviraston perustamista valmistellaan tulevien linjausten mukaisesti tavoitteena asettaa asiaa selvittävä toimikunta alkuvuodesta 2016 (OHO)
3. Korkeimpien oikeuksien organisatorista yhdistämistä valmistellaan tulevien linjausten mukaisesti tavoitteena asettaa työryhmä vuoden 2016 aikana (OHO, LAVO)
4. Vuosien 2017–2018 aikana selvitetään tarve hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistuksen jatkamiselle (OHO)
5. Hallituksen esitys uudeksi tuomioistuinlaiksi annetaan tammikuussa 2016. Valmistellaan siihen liittyvät asetukset sekä lain edellyttämät tuomareiden koulutusjärjestelmän kehittämistoimenpiteet vuonna 2016. Asetetaan työryhmä selvittämään vuoden 2016 loppuun mennessä tuomioistuinten kanslia- ja hallintopäälliköiden toimenkuvia (OHO)
6. Toteutetaan AIPAn käyttöönottoon liittyvä muutosjohtamisen /-valmennuksen toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet hankkeen käyttöönottoaikataulun mukaisessa tahdissa (OHO)
7. Edistetään tarkoituksenmukaisten kokoonpanojen käyttöä tuomioistuimissa mahdollisesti lainsäädäntöä kehittämällä sekä tulosoikeuksien keinoin kehyskaudella. Vuonna 2016 kevennetään hallinto-oikeuksien kokoonpanoja turvapaikka-asioissa (OHO, LAVO)
8. Oikeusavun kokonaissuunnitelmaa toteutetaan täytäntöönpanemalla oikeusaputoimistojen organisaatiomuutos 1.10.2016 lukien. Vuoden 2016 aikana toteutetaan rakenneuudistusta tukeva muutosjohtamisvalmennus (OHO)
9. Laaditaan tarvittavat säännökset ulosottolaitoksen organisoimiseksi yhdeksi valtakunnalliseksi virastoksi ja suppeatutkintaisen perinnän mahdollistamiseksi tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (OHO)
10. Tarkistetaan ulosottolaitoksen henkilöstön virkaehtosopimukset osana ulosottotoimen rakenneuudistusta vuoden 2018 aikana (OHO)
11. Uudistetaan syyttäjälaitoksen organisaatiorakenne vuoden 2017 alusta lukien (KPO)
12. Uudistetaan Rikosseuraamuslaitoksen toimitilaverkostoa syksyllä 2015 tehdyn päätöksen mukaisesti vuosien 2016–2017 aikana. Valmistellaan Rikosseuraamuslaitoksen toimitilojen kehittämiseen liittyvät oikeusministeriön päätökset (KPO)

13. Selkeytetään oikeusministeriön organisaatiota ja työnjakoa (vuoden 2016 aikana sisäinen viestintä, ORK:n tulosohejaus ja rajapinnat suhteessa palvelun tarjoajiin kuten VNHY, Valtori ja ORK). Selvitetään vuoden 2016 aikana oikeusministeriön organisointia demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikön muodostamiseksi osastoksi (osastot ja erillisyyksiköt)

2.2.3 Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa

- Valmistellaan ja otetaan käyttöön AIPA, HAIPA ja ROTI. Kehitetään Uljasta (URA-ict) ja Kostia

1. Otetaan käyttöön sähköinen asiointi ja uusi asianhallintajärjestelmä kuluttajariitalautakunnassa keväällä 2016 (OHO)
2. Parannetaan oikeusavun sähköisten järjestelmien (EDVARD ja ROMEO) käytettävyyttä tukemaan nykyistä paremmin parhaita käytäntöjä vuoden 2016 aikana (OHO)
3. Suunnitellaan ja valmistellaan AIPAn vaatima istuntosalitekniikka. Tarvittavat laitehankinnat ja salien varustus jaksotetaan useille vuosille kehyskaudella (OHO)
4. Suunnitellaan ICT-perusvalmiuksia koskeva osaamisen arvioinnin ja kehittämisen malli tuomioistuinelaitoksen henkilökunnalle AIPA-, HAIPA- ja HILDA-hankkeiden näkökulmasta. Vuoden 2016 aikana kartoitetaan koulutustarpeet ja sisällöt. Lisäksi arvioidaan koulutuksen kustannukset ja budjettivaikutukset sekä rahoitusmahdollisuudet (OHO)
5. Valmistellaan ROTI-järjestelmän käyttöönoton edellyttämä henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevan lain uudistaminen tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017 (KPO)
6. Osallistutaan EU:n rajat ylittävien elatusapujen perintään tarkoitetun iSupport -sähköisen asianhallintajärjestelmän suunnitteluun ja testaukseen. Järjestelmä otetaan käyttöön testivaiheen jälkeen syksyllä 2016 (OHO)

2.2.4 Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan ja yhteisiä alustoja hyödynnetään

- Otetaan käyttöön valtion yhteiset alustat ja palvelut, esim. palvelunäkymät

1. Valtavirtaistamishankkeessa otetaan vuoden 2016 aikana käyttöön yhteiset työkaluohjelmat syyttäjälaitoksessa, hallintotuomioistuimissa, korkeimmassa oikeudessa ja Oikeusrekisterikeskuksessa (THY)
2. Vakiinnutetaan kehyskaudella kokonaisarkkitehtuurin hallintamalli (THY)
3. Kehitetään ja otetaan kehyskaudella käyttöön hallinnonalan yhteisiä tietojärjestelmäpalveluita kuten lokitus ja pitkäaikaissäilytysratkaisu (THY)

4. Tuetaan isoja hankkeita ja osallistutaan niiden kehittämiseen näkökulmana yhteentoimivuus, etenemisen varmistaminen ja yhteisten palveluiden käyttöönotto hankkeissa (THY)
5. Varmistetaan hallinnonalan hankesalkun ajantasaisuus ja esitetään tarvittaessa hankkeiden priorisointia osastopäällikkökokouksen päätettäväksi (THY)
6. Tehdään hallinnonalan tietoaaineistojen luokittelupäätös ja käynnistetään tarvittavat toimenpiteet vuoden 2016 loppuun mennessä (STY, THY)
7. Tehdään selvitys valtioneuvoston yhteiseen julkaisujärjestelmään (YJA) siirtymisestä alkuvuonna 2016 ja selvityksen perusteella siirtymissuunnitelma vuonna 2017 (VY)

2.2.5 Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan

- Lisätään videokuulemisen käyttöä käräjäoikeuksissa ja selvitetään videotallenteiden käyttöä hovioikeudessa
- Laajennetaan sakkomääräysmenettelyn käyttöalaa
- Kehitetään vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja ja käytetään niitä monipuolisesti
- Valmistellaan lainsäädäntö, joka mahdollistaa matkustuskiellon sähköisen valvonnan ja muiden tutkintavankeuden vaihtoehtojen käyttämisen (TAE 2016)
- Toteutetaan vankirahajärjestelmää koskeva uudistus (TAE 2016)

1. Selvitetään videokuulemisen käytön laajentamista käräjäoikeuksissa osana rikosprosessin keventämistä koskevaa valmistelua tavoitteena antaa hallituksen esitys vuonna 2017. Käyttöä lisäämistä tuetaan järjestämällä yhteistä koulutusta tuomioistuimille ja oikeusavustajille (LAVO, OHO)
2. Saatetaan sakkomääräysmenettelylait voimaan 1.1.2017 tavoitteena antaa hallituksen esitys keväällä 2016 (LAVO)
3. Laajennetaan sakkomääräysmenettelyn käyttöalaa vuonna 2018 (LAVO)
4. Videotallenteiden käyttöä muutoksenhaussa selvitetään aikaisintaan vuonna 2017 (OHO, LAVO)
5. Yksinkertaistetaan sakon muuntorangaistuksen kokonaisprosessia tavoitteena antaa hallituksen esitys syksyllä 2016 (KPO, LAVO)

2.2.6 Hallinnonalan sisäinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen lisäävät toiminnan vaikuttavuutta

- Tietojenvaihtoa ja yhteistyötä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa parannetaan
- Kehitetään vankien koulutusta ja kuntouttavia toimintoja osana yhteiskunnan normaalipalveluita
- Kriminaalipolitiikan tietopohjaa vahvistetaan edistämällä kriminologista tutkimusta ja sen sovellettavuutta (TAE 2016)
- Rikosprosessin tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi parannetaan poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten yhteistyötä (TAE 2016)

1. Päätöksentekoa tukevaa oikeuspoliittista tietopohjaa vahvistetaan erityisesti tukemalla Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituuttia (KPO, LAVO, OHO, DKY)
2. Poikkihallinnollista yhteistyötä lisätään rangaistusta suorittavien normaalipalveluihin pääsyn tehostamiseksi. Osallistutaan opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen rahoitus- ja ohjausjärjestelmäuudistuksiin vankilaopetuksen jatkuvuuden turvaamiseksi sekä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmaan rangaistuksista vapautuvien asunnottomuuden vähentämiseksi vuosina 2016–2019 (KPO)
3. Osallistutaan poikkihallinnolliseen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan rikoksiin syyllistyneiden nuorten palveluiden kehittämiseksi (KPO)
4. Rikosprosessin tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi parannetaan poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten yhteistyötä mm. tulosohjauksen keinoin (KPO, OHO, LAVO)
5. Arvioidaan vuosina 2016–2017 ministeriön ja hallinnonalan kansainvälisen toiminnan laajuus ja kohdentuminen (osastot ja erillisyyksiköt)

2.3 Henkilöstötavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

Henkilöstötavoitteet

Johtaminen on innostavaa ja esimiestä tukee tuloksellista toimintaa

Osaamisen kehittäminen ja uudistuminen ovat osa normaalia toimintaa

Henkilöstöpolitiikka on oikeudenmukaista ja mahdollistaa henkilöstön joustavan käytön

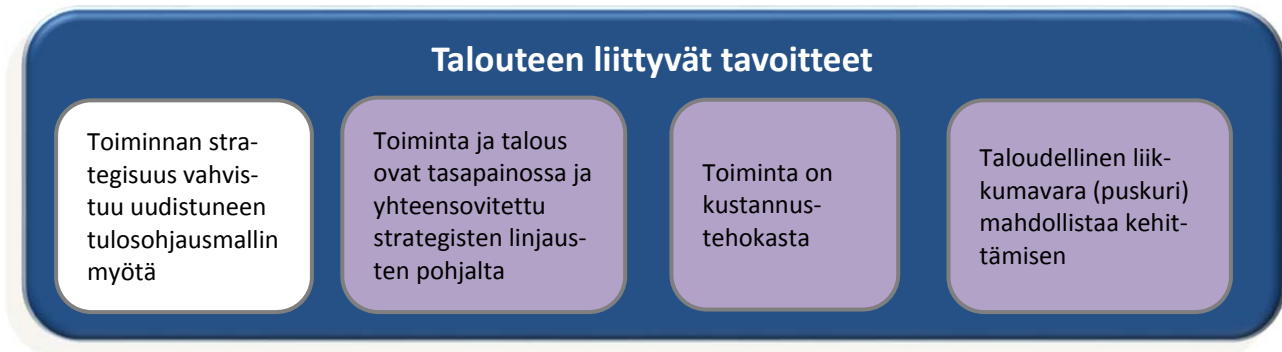
Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky

- Laaditaan hallinnonalan uusi henkilöstöstrategia ja vahvistetaan henkilöstösuunnittelua erityisesti jo päätettyjen ja tulevien rakenneuudistusten toteuttamiseksi
- Lisätään johtamisen arviointia
- Kehitetään henkilöstön tehtäväkuvia huomioiden erityisesti monipuolisuus ja vaativuus
- Selvitetään mahdollisuudet lisätä oikeuslaitoksen eri toimijoiden yhteistä koulutusta
- Lisätään henkilöstön kokemusta, osaamista ja keskinäistä arvontoa tehtäväkiertoa edistämällä
- Vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja keskinäistä arvontoa erityisesti ict-, toimitila- ja rakennemuutoksissa
- Uudistetaan yhdenvertaisuussuunnitelmat

1. Koulutusyksiköiden yhteistyön lisääminen ja kehittäminen toteutetaan kehyskaudella vuonna 2016 laadittavan suunnitelman mukaisesti (OHO, KPO)
2. Laaditaan uusi henkilöstöstrategia vuoden 2016 loppuun mennessä (HALY, tulosohjaavat osastot ja yksiköt)
3. Ryhdytään valmistelemaan johtamisen arviointia hallinnonalalle vuonna 2017 tavoitteena systemaattinen johtamisen arviointi viimeistään vuoden 2018 alusta lukien (HALY, osastot ja erillisyyksiköt)
4. Kartoitetaan vuonna 2016 voimassa olevan henkilöstöstrategian tavoitteen ”*Mielekkäät tehtävät ja henkilöstövoimavarojen suunnitelmallinen käyttö*” toteutumista hallinnonalalla. Päätetään tarvittavista lisätoimenpiteistä tehtäväkuvien kehittämiseksi vuonna 2017 (HALY)
5. Viimeistään vuoden 2018 alkupuolella kartoitetaan henkilökierron käyttökokemuksia hallinnonalan virastoissa henkilökiertojen järjestämistä koskevan ohjeen pohjalta (HALY, osastot ja erillisyyksiköt)
6. Yhteisöllisyyden ja keskinäisen arvannon vahvistamista käsitellään Kieku-hankkeessa osana muutostojohtamisen projektia ja henkilöstökoordinaattoriverkostossa alkuvuonna 2016 (HALY, osastot ja erillisyyksiköt)
7. Oikeusministeriön työympäristön ja toimitilojen kehittämishankkeen yhteydessä järjestetään ministeriön henkilöstölle vuoden 2016 alkupuolella työyhteisö- ja esimiesvalmennusta, jolla luodaan pohjaa uudelle hyvälle työkuultuurille oikeusministeriössä (HALY)

8. Ministeriön yhdistetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistuu vuoden 2016 alussa. Suunnitelman toimeenpano vaiheistetaan kehyskaudelle (DKY, HALY)
9. Vaikutetaan hyvään henkilöstöpolitiikkaan VNHY:n toiminnassa osallistumalla aktiivisesti yhteisten asioiden valmisteluun (HALY)
10. Kehitetään koko henkilöstön viestintäosaamista (VY)

2.4 Talouteen liittyvät tavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet

2.4.1 Toiminnan strategisuus vahvistuu uudistuneen tulosohjausmallin myötä

- Toteutetaan nelivuotinen tulosohjausmalli ottaen huomioon lainkäyttöelinten riippumattomuus
- Suunnittelukauden alussa laaditaan nelivuotinen riskienhallinnan kehittämisohjelma
- Noudatetaan vuosikelloa ja parannetaan ennakoitavuutta

1. Vakiinnutetaan nelivuotinen tulosohjausmalli ottaen huomioon tuomioistuinten ja muiden hallinnonalan riippumattomien toimielinten asema (osastot ja erillisyyksiköt)
2. Vuoden 2016 aikana vakiinnutetaan vuonna 2015 oikeusministeriöön siirtyneiden valtuutettujen tulosohjausmenettelyt ja edistetään synergiaa valtuutettujen toimistojen kesken (DKY)
3. Hallinnonalan tulosohjausverkosto toimii tulosohjausuudistuksen seurantaryhmänä ja tekee jatko-kehittämisehdotuksia vuosittaisen työsuunnitelman pohjalta. Laaditaan arviointi tulosohjausuudistuksesta vuonna 2017 (TALY, osastot ja erillisyyksiköt)
4. Laaditaan nelivuotinen riskienhallinnan kehittämisohjelma vuoden 2016 alkupuolella (STY)
5. Hallituksen esitysten budjettivaikutukset tunnistetaan varhaisessa vaiheessa ja otetaan huomioon kehys- ja budjettivalmistelussa (LAVO, OHO, KPO, DKY, TALY, THY)

2.4.2 Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteensovitettu strategisten linjausten pohjalta

- Niukkojen voimavarojen kohdentamisessa otetaan huomioon oikeusturva ja rikosvastuun toteutuminen sekä asioiden käsittelyketjut
- Toimitilajohtaminen palvelee toiminnallista kehittämistä ja tuottaa taloudellisia hyötyjä

1. Niukkojen voimavarojen kohdentamisessa otetaan huomioon oikeusturva ja rikosvastuun toteutuminen sekä asioiden käsittelyketjut (OHO, KPO)
2. Päivitetään hallinnonalan toimitila- ja työympäristöstrategia vuonna 2016 (TALY, OHO, KPO)

2.4.3 Toiminta on kustannustehokasta

- Kirjanpitoyksikköuudistuksen yhteydessä keskitetään taloushallintotehtäviä
- Kieku-järjestelmää hyödynnetään laajasti ja tuottavuus paranee
- Lisätään taloudellisten ja toiminnallisten tietojen läpinäkyvyyttä
- Hankinnoissa selkiytetään rooleja ja saadaan aikaan resurssihyötyjä

1. Taloushallinnon tehtäviä keskitetään hyödyntämällä kirjanpitoyksikköuudistuksen (10/2016) ja organisaatiomuutosten tilanne sekä selvittämällä muita keinoja vuonna 2016 (TALY, OHO, KPO, THY)
2. Kiekun käyttöönoton yhteydessä ministeriön osastojen ja erillisyyksiköiden sekä ministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten henkilöstö- ja taloushallintotehtäviä keskitetään henkilöstö- ja taloushallinnon asiantuntijatehtäviä hoitaville henkilöille. Asia selvitetään vuonna 2016. Kirjanpito- ja tilinpäätöstehtäviä siirretään ja keskitetään Palkeisiin (HALY, TALY)
3. Kiekun sekä henkilöstö- ja taloushallinnontoimintatapamuutosten toiminnalliset ja tuottavuushyödyt arvioidaan vuosina 2018–2019 (TALY, HALY)
4. Lisätään taloudellisten ja toiminnallisten tietojen läpinäkyvyyttä mm. tulosohjauksessa esimerkiksi järjestämällä yhteisiä lähetekeskusteluja tulosneuvotteluihin (osastot ja erillisyyksiköt)
5. Vuosien 2016–2017 aikana otetaan kirjanpitoyksiköissä käyttöön Hankinnasta maksuun -hankkeen parhaat käytännöt kehysäästön toteuttamiseksi (TALY, HALY, OHO, KPO, THY)
6. Lisätään hankintatoimen suunnitelmallisuutta ja saadaan aikaan resurssihyötyjä (HALY, TALY, OHO, THY, KPO)

2.4.4 Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa kehittämisen

- Hyödynnetään suunnitelmallisesti ulkopuolista (erityisesti EU) rahoitusta
- Huolehditaan siirtyvien määrärahojen riittävydestä
- Korotetaan tuomioistuinten perimiä maksuja ja laajennetaan maksullisuuden soveltamisalaa

1. Kirjanpitoyksiköiden vastuuta omasta taloudestaan vahvistetaan kirjanpitoyksikköuudistuksella ja tulosohjauksella. Hallinnonalan kaikilla toimintamenomomenteilla siirtyvien määrärahojen taso on lähtökohtaisesti vähintään 8 % vuoden 2019 lopussa. (osastot ja erillisyyksiköt)
2. Selvitetään EU-rahoituksen mahdollisuudet vuoden 2016 alussa (TALY)
3. Jatketaan tuomioistuinmaksutulojen korottamiseen perustuvan määrärahalisäyksen tavoittelua tuomioistuinmomentille ja huomioidaan tämä oikeusministeriön tulevissa kehys- ja talousarvioehdotuksissa (OHO, TALY)

2.5 Muut tavoitteet

Muut vuonna 2016 hoidettavat keskeiset hankkeet ja toimenpidekokonaisuudet

1. Pannaan täytäntöön hyväksytyt EU-säädökset (esimerkiksi tutkintamääräysdirektiivi, avustajadirektiivi, menettämisseuraamusdirektiivi, vähäisiä vaatimuksia koskeva asetuksen tarkistus, uudistettu maksukyvyttömyysasetus, tilivarojen turvaamisen menettelystä annettu asetus) ja osallistutaan aktiivisesti vireillä olevaan valmistelutyöhön (esimerkiksi yhdenvertaisuusdirektiivi, Euroopan syyttäjäviraston perustaminen, direktiiviehdotus unionin taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta, syyttömyysolettamadirektiivi ja epäiltyjen ja syytettyjen lasten oikeusturvatakeita koskeva direktiivi). (LAVO)
2. Toteutetaan tulostavoiteasiakirjan liitteenä olevan sisäisen tarkastuksen riskiperusteisen suunnitelman pohjalta valmisteltavan vuosisuunnitelman mukaiset työt ja muut kansliapäällikön osoittamat tehtävät. (STY)

3 Voimavarat

3.1 Henkilöstömäärä ja määrärahat kehyskaudella

Oikeusministeriön toimintamenomomentin 25.01.01 määrärahojen ja niillä palkatun henkilöstön jakautuminen osastoittain ja yksiköittäin vuosina 2016–2019 on seuraava. Henkilöstömäärässä on mukana vain ministeriön omalta momentilta palkattu henkilöstö.

TAULUKKO. Henkilötyövuosijako 2016–2019

Osastojen ja yksiköiden henkilötyövuodet 2016–2019	2016	2017	2018	2019	Muutos 2016–2019
Ministeriön johto	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Kriminaalipoliittinen osasto	25,5	26,0	25,5	25,5	0,0
Lainvalmisteluosasto	79,0	78,0	77,0	77,0	-2,0
Oikeushallinto-osasto	41,0	40,0	39,5	39,5	-1,5
Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö	25,0	24,5	24,0	24,0	-1,0
Hallintoyksikkö	23,0	22,5	22,0	22,0	-1,0
Sisäisen tarkastuksen yksikkö ¹	2,0	2,0	2,0	2,0	0,0
Talousyksikkö	11,0	9,0	9,0	9,0	-2,0
Tietohallintoyksikkö	4,0	4,0	4,0	4,0	0,0
Viestintäyksikkö	6,0	6,0	6,0	6,0	0,0
Yhteensä	217,5	213,0	210,0	210,0	-7,5

¹ Lisäksi käytössä sihteerin tehtäviin 0,3 htv hallintoyksiköstä

TAULUKKO. Määrärahajako 2016–2019²

Osastojen ja yksiköiden määrärahat 2016–2019 (1 000 euroa)	2016	2017	2018	2019	Muutos 2016–2019
Ministeriön johto					
- palkkausmenot	178	178	178	178	0
- muut menot	460	460	460	460	0
- yhteensä	638	638	638	638	0
Kriminaalipoliittinen osasto					
- palkkausmenot	2 140	2 190	2 160	2 160	20
- muut menot	230	230	225	225	-5
- yhteensä	2 370	2 420	2 385	2 385	15
Lainvalmisteluosasto					
- palkkausmenot	6 240	6 180	6 120	6 120	-120
- muut menot	365	360	355	355	-10
- yhteensä	6 605	6 540	6 475	6 475	-130
Oikeushallinto-osasto					
- palkkausmenot	3 350	3 290	3 260	3 260	-90
- muut menot	275	270	270	270	-5
- yhteensä	3 525	3 460	3 430	3 430	-95
Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö					
- palkkausmenot	1 780	1 750	1 720	1 720	-60
- muut menot	380	375	370	570	190
- yhteensä	2 160	2 125	2 090	2 290	130
Hallintoyksikkö					
- palkkausmenot	1 605	1 575	1 545	1 545	-60
- muut menot	470	470	465	465	-5
- yhteensä	2 175	2 145	2 110	2 110	-65
Sisäisen tarkastuksen yksikkö					
- palkkausmenot	176	176	176	176	0
- muut menot	63	63	63	63	0
- yhteensä	239	239	239	239	0
Talouslyksikkö					
- palkkausmenot	850	730	730	730	-120
- muut menot	40	40	40	40	0
- yhteensä	890	770	770	770	-120
Tietohallintoyksikkö					
- palkkausmenot	385	385	385	385	0
- muut menot	20	20	20	20	0
- yhteensä	405	405	405	405	0
Viestintäyksikkö					
- palkkausmenot	490	490	490	490	0
- muut menot	32	32	32	32	0
- yhteensä	522	522	522	522	0
Komiteat ja neuvottelukunnat	200	200	200	200	200
Ministeriön tietohallintomenot	200	200	200	200	200
Hallinnonalan yhteiset tietohallintomenot	1 870	1 800	1 800	1 500	-370
Palvelukeskusmaksut	350	350	350	350	0
Yhteensä	22 149	21 814	21 614	21 514	-635
Talousarviomääräraha/-arvio	21 608	21 274	20 757	20 604	-1 004
Jaetaan yli (-) / alle (+) talousarviomäärärahan	-541	-540	-857	-910	
Siirtyvän määrärahan %-osuus ³	15 %	13 %	9 %	5 %	

² Lisäksi osastoilla ja yksiköillä on osittain käytettävissään vuodelta 2015 siirtyvät määrärahat.

³ Siirtyvässä määrarahassa on otettu huomioon VNHY-siirto.

Määrärahatilanteen tasapainottamiseksi asetetuista htv- ja määrärahapuitteista on pidettävä kiinni. Säästö-
tavoitteiden toteuttaminen vaatii osastoilta ja erillisyksiköiltä aktiivisia toimenpiteitä. Henkilöstön lomara-
hojen vaihtamiseen vapaapäiviksi ja palkattomiin virkavapaisiin suhtaudutaan myönteisesti.

Ministeriössä on edelleen voimassa rekrytointilupamenettely. Toimenpiteisiin avoimeksi tulevan viran täyt-
tämiseksi ei saa ryhtyä ilman kansliapäällikön kirjallista lupaa. Sama koskee määräaikaiseen virkasuhtee-
seen ottamista ja määräyksen jatkamista sekä sijaisten palkkaamista. Rekrytointilupaa koskeva esitys osoi-
tetaan kansliapäällikölle ja toimitetaan hallintoyksikölle, joka antaa asiasta kansliapäällikölle lausunnon.

4 Seuranta ja arviointi

Ministeriön osastot ja erillisyyksiköt varmistavat sisäisessä tulosjohtamisprosessissaan tässä tulostavoite-asiakirjassa sovittujen tavoitteiden toteuttamisen osasto-, yksikkö- ja virkamieskohtaisesti.

Ministeriön toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan oikeusministeriön vuoden 2016 tilinpäätöksen toimintakertomuksessa, joka laaditaan ja hyväksytään viimeistään 28.2.2017. Alustava raportointi tapahtuu elokuussa 2016 laadittavassa puolivuositarkastuksessa, joka sisältää arvion näköpiirissä olevista toimintaympäristön muutoksista ja riskeistä sekä keinoista niiden hallitsemiseksi.

Osastot ja erillisyyksiköt saattavat viipymättä ministeriön ylimmän johdon tietoon, jos tavoitteiden toteutumisessa ilmenee toiminnan kannalta merkittäviä ongelmia.

15.12.2015

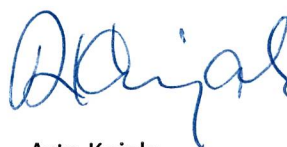
Asko Välimaa
lainvalmisteluosaston
osastopäällikkö

Tiina Astola
kansliapäällikkö

Kari Kiesiläinen
oikeushallinto-osaston
osastopäällikkö

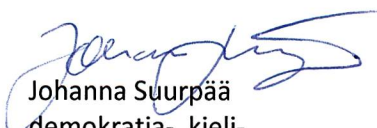
Arto Kujala
kriminaalipoliittisen osaston
osastopäällikkö

Olli Muttilainen
hallintojohtaja

Tapio Laamanen
talousjohtaja

Johanna Suurpää
demokratia-, kieli-
ja perusoikeusasioiden yksikön johtaja

Kati Pärnänen
viestintäjohtaja

Tarmo Maunu
tietohallintojohtaja

Kaisa Sistonen
tarkastusjohtaja

LIITE 1	Vuonna 2016 annettaviksi suunnitellut hallituksen esitykset sekä osallistuminen EU- ja kansainvälisten lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun
LIITE 2	Oikeusministeriön henkisten voimavarojen hallinta ja kehittyminen vuosina 2014–2019
LIITE 3	Sisäisen tarkastuksen yksikön riskiperusteinen toimintasuunnitelma 2016–2019

LIITE 1

Liitteessä 1 on vuosina 2016–2019 annettaviksi suunnitellut hallituksen esitykset sekä osallistuminen EU- ja kansainvälisten lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun. Ministeriön taloudellinen tilanne vuosina 2016–2019 on tiukka. Tämän vuoksi osastot huolehtivat siitä, että valmistelun alusta alkaen kiinnitetään huomiota siihen, että

- hallituksen esitykset, U-kirjelmät ja muut valmisteluasiakirjat laaditaan mahdollisimman tiiviiksi kuitenkin niin, että esimerkiksi esityksen olennaiset taloudelliset ja muut vaikutukset on johdonmukaisesti ja selkeästi kuvattu,
- kullakin eduskunnan istuntokaudella annettaviksi ilmoitetaan vain ne esitykset, jotka suurella todennäköisyydellä saadaan annetuiksi,
- noudatetaan Sujuvampaan lainvalmisteluun -hankkeen viitoittamia hyvän lainvalmisteluprosessin menettelytapoja.

(LAVO, OHO, KPO, DKY)

1. Vuosina 2016–2019 annettavat keskeiset hallituksen esitykset

Laajat

HE	kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta (asuntoluottodirektiivin täytäntöönpano) (LAVO)
HE	kuluttajansuojalain muuttamisesta (kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet) (LAVO)
HE	asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta (selvitettyjen muutostarpeiden toteutus) (LAVO)
HE	vesilain muuttamisesta (käyttöoikeussäätely) (LAVO)
HE	sakkomenettelylakien voimaan saattamiseksi (LAVO)
HE	tutkintamääräysdirektiivin voimaan saattamisesta (LAVO)
HE	lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta (LAVO 2017)
HE	maksupalvelulain muuttamisesta (direktiivin täytäntöönpano) (LAVO 2017)
HE	osakeyhtiölain muuttamisesta (selvitettyjen muutostarpeiden toteuttaminen) (LAVO 2017)
HE	osuuskuntalain muuttamisesta (selvitettyjen muutostarpeiden toteuttaminen) (LAVO 2017)
HE	nimilain uudistamisesta (LAVO 2017)
HE	oikeudenkäyntimenettelystä hallintoasioissa (LAVO 2017)
HE	maksukyvyttömyysasetuksen voimaan saattamisesta (LAVO 2017)
HE	konkurssilain tarkistamisesta (EU:n maksukyvyttömyysasetuksen edellyttämät muutokset ja konkurssimenettelyn yksinkertaistaminen) (LAVO 2017)
HE	rikosprosessin keventämisestä (LAVO 2017)
HE	kuljetusvälinekiinnityslainsäädännön uudistamisesta (LAVO, 2018)
HE	oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä (OHO)

HE	turvatoimista oikeushallinnon virastoissa (OHO)
HE	ulosottokaaren muuttamisesta (OHO 2017)
HE	käräjäoikeuslain muuttamiseksi käräjäoikeusrakenteen osalta sekä eräiden erityisten asiar ryhmien oikeuspaikkaa koskevien säännösten uudistamiseksi (OHO 2017)
HE	koko rangaistusta suorittavien määräämiseksi vapautumisen jälkeiseen valvontaan (KPO)
HE	pakkokeinolain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (KPO)
HE	saamelaiskäräjälaiksi (DKY, LAVO)
HE	vaali- ja puoluelainsäädännön muuttamisesta (itsehallintoalueista (SOTE) johtuvat muutokset) (DKY)
Suppeat	
HE	hallinto-oikeuslain muuttamisesta (hallinto-oikeuden kokoonpanon supistaminen varsinaisissa turvapaikka-asioissa) (OHO, LAVO)
HE	rikoslain menettämisseuraamuksia koskevien säännösten tarkistamiseksi (LAVO)
HE	eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä annetun asetuksen täydentämisestä kansallisella sääntelyllä (LAVO)
HE	avustajadirektiivin täytäntöönpanosta (LAVO)
HE	rikoslain 34 a luvun tarkistamisesta (terrorisimirikoksen tekemistä varten matkustamisen ja tällaisen matkustamisen rahoittamisen kriminalisointi) (LAVO)
HE	lahjusrikossäännösten tarkistamisesta (LAVO)
HE	laiksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta (LAVO)
HE	toimintansa päättäneiden yhdistysten rekisteristä poistamisesta (LAVO)
HE	maakaaren muuttamisesta (sähköiset panttikirjat) (LAVO)
HE	sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta (rangaistusmääräysmenettelyn laajentaminen) (LAVO 2017)
HE	valmismatkalain muuttamisesta (direktiivin täytäntöönpano) (LAVO, 2017)
HE	asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta (purkava lisärakentaminen, huoneiston käyttötarkoituksen muutos) (LAVO 2017)
HE	holhoustoimilain muuttamisesta (päämiehen kuuleminen edunvalvojan vaihtuessa ym.) (LAVO 2017)
HE	laeiksi ulkomaalaislain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (OHO)

HE saamen kielilaiksi (DKY)

HE vaalilain esteellisyysääntelystä (DKY)

2. EU- ja kansainvälinen säädösvalmistelu

Osallistutaan EU- ja kansainväliseen säädösvalmisteluun oikeusministeriön kansainvälistä yhteistyötä koskevien linjausten mukaisesti erityisesti Euroopan unionissa, sekä mm. Pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan neuvoston, Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin, YK:n alajärjestöjen ja UNIDROIT:n puitteissa (LAVO).

LIITE 2

OIKEUSMINISTERIÖN HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTYMINEN VUOSINA 2014–2019

	2014 toteuma	2015 arvio	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio	2019 arvio
Henkilöstömäärä, henkilötyövuotta						
- kaikkiaan	259	245	240	237	235	235
- toimintamenomomentilta 25.01.01 palkatut	230	223	217	213	210	210
Palkkausmenojen osuus kokonais- kustannuksista, %	66	70	75	75	75	75
Työhyvinvointi						
- työtyytyväisyysindeksi (asteikko 1–5)	3,74	3,69	3,71	3,73	3,75	3,75
- sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,2	7,6	6,6	6,6	6,6	6,6
- toisen työnantajan palvelukseen lähteneiden henkilöiden osuus edellisen vuoden henkilöstö- määrästä, %	2,1	7,7	2,0	2,0	2,0	2,0
Osaaminen						
- koulutustasoindeksi (asteikko 1–8)	6,2	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
- koulutuspanostus, työpäivää/htv	2,2	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
- koulutus ja kehittäminen, euroa/htv	600	800	900	900	900	900

LIITE 3 SISÄISEN TARKASTUKSEN YKSIKÖN RISKIPERUSTEINEN TOIMINTASUUNNITELMA 2016–2019

	2016 suunnitelma	2017 suunnitelma	2018 suunnitelma	2019 suunnitelma
Strategia, ydintehtävät ja -prosessit (ministeriö ja hallinnonala)	Hallinnonalan henkilöstöstrategian toimeenpanon arviointi (OSTOPALVELU) Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU)	Henkilöstövoimavarojen suunnitelmallisen käytön arviointi (ennakointi, mitoitus ja kohdentaminen) (OSTOPALVELU) Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU) Hovi- ja hallinto-oikeuksien rakennemuutoksen vaikutukset (OSTOPALVELU)	Uuden tulosoajauksen toimivuuden ja menetelmien arviointi (OSTOPALVELU) Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU) Hallinnonalan organisaatio- ja toimipaikkaverkosto (OSTOPALVELU)	Toimintamenojen käytön arviointi hallinnonalan sektoreilla/virastoissa (OSTOPALVELU) Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU)
Tukitehtävät ja -palvelut (ministeriö ja hallinnonala)	Rikosrekisterin tietoturvallisuuden ja hallinnollisten käytänteiden arviointi (OSTOPALVELU) Tuomioistuimien hallinnollisen tietoturvan auditointi (OSTOPALVELU)	Yhteisten hallinto- ja palvelutoimintojen (VNHY) laatu ja ministeriön palautejärjestelmien toimivuus (OSTOPALVELU) Oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan tietoturvan ja varautumisen menettelyjen arviointi (OSTOPALVELU) Toimintamenojen käytön ja kirjanpidon auditointi (talous- ja/tai henkilöstöhallinto) (OSTOPALVELU)	Kieku -tietojärjestelmähankkeen vaikutukset (OSTOPALVELU) Tietojärjestelmät, -turva, ICT-palvelut (OSTOPALVELU) Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU) Palvelusopimuksilla ostettavien palveluiden ja asiakasprosessien toimivuuden arviointi hallinnonalalla (OSTOPALVELU)	Tulosohjattavan viraston/sektorin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan (ml. tietoturva) menettelyjen arviointi Hallinnonalan merkittävimpien ICT-hankkeiden (AIPA, HAIPA, ROTI, URA) läpiviennin varmistaminen (OSTOPALVELU) Tietojärjestelmät, -turva, ICT-palvelut (OSTOPALVELU)
Koordinointi, konsultointi ja neuvonta (ministeriö ja hallinnonala)	Riskienhallinnan yhteistyöverkosto Sähköisten työvälineiden käytön edistämishanke (STY, HALY) Oikeusministeriön tietoturvallisuuden jatkokehittämishanke Hallinnonalan tietoaaineistojen luokittelupäätös ja siihen liittyvät toimenpiteet (STY, THY) OTKES:n toiminnan sisäinen laatuauditointi itsearviointihankkeena (kevät) OTKES:n toiminnan sisäinen laatuauditointi itsearviointihankkeena (syksy)	Riskienhallinnan yhteistyöverkosto Tietoturvallisuuden jatkokehittämishanke Hallinnonalan tietoaaineistojen luokittelupäätös ja siihen liittyvät toimenpiteet (STY, THY) Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena	Riskienhallinnan yhteistyöverkosto Tietoturvallisuuden jatkokehittämishanke Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena	Riskienhallinnan yhteistyöverkosto Tietoturvallisuuden jatkokehittämishanke Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena Ministeriön/viraston toiminnan laatuauditointi itsearviointihankkeena